

Hanne Weiseth Skogstrand

Utfordringer og løsninger i turtaking i fysisk tolking og skjermtolking

Bacheloroppgave i Norsk tegnspråk - Profesjonsstudium i tolking
Veileder: Lindsay Nicole Ferrara

Juni 2022

Hanne Weiseth Skogstrand

Utfordringer og løsninger i turtaking i fysisk tolking og skjermtolking

Bacheloroppgave i Norsk tegnspråk - Profesjonsstudium i tolking
Veileder: Lindsay Nicole Ferrara
Juni 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Utfordringer og løsninger i turtaking i fysisk tolking og skjermtolking

Sammendrag:

I tolkemedierte interaksjoner vil det oppstå utfordringer med tanke på turtakingen. Det vil derfor være viktig for tolken å vite hvordan hen skal løse eller omgå disse utfordringene.

Fysiske tolkemedierte interaksjoner og tolkemedierte interaksjoner over skjerm har hver sine utfordringer og teknikker på hvordan disse utfordringene skal løses eller omgås.

Teknikkene som blir tatt opp i fysisk tolking er tolkens blikkbruk, hånd- eller kroppsbevegelser og visuelle og auditive signaler. Turtaking over skjerm kan være mer utfordrende fordi tolken er den eneste som er i direkte kontakt med alle deltakerne i samtalen.

Teknikkene som ble funnet i skjermtolking er blikk eller auditive signaler, hånd- eller kroppsbevegelser og det å informere om situasjonen.

Abstract:

When it comes to turn-taking in interpreted interactions, there will be challenges that the interpreter has to face. As a result of this the interpreter must know how to solve or deal with these challenges. Interpreted interactions, both physical and through Video Relay Services (VRS) have different challenges and accordingly different ways how to solve or deal with them. The techniques found in physical interpreted interactions were the interpreter's use of gaze, hand and body movements and visual and audible signals.

Turn-taking in interpreted interactions through VRS can be more challenging because the interpreter is the only one who is in direct contact with all the participants in the conversation. The techniques found in VRS were the interpreter's use of gaze or audible signals, hand or body movements and informing about the situation.

Innhold

1. Innledning	3
2. Hva er turtaking?	4
3. Reparasjoner	5
4. Overlapping.....	6
5. Fysiske tolkemedierte interaksjoner	7
5.1 Turtaking i fysiske tolkemedierte interaksjoner	7
5.2 Turtakingsteknikker i fysiske tolkemedierte interaksjoner	8
5.2.1 Tolkens blikkbruk	9
5.2.2 Hånd- eller kroppsbevegelser	10
5.2.3 Visuelle og auditive signaler	12
6. Skjermtolking.....	13
6.1 Definisjon.....	13
6.2 Turtaking over skjerm	14
6.3 Turtakingsteknikker over skjerm	15
6.3.1 Blikk eller auditive signaler.....	16
6.3.2 Hånd- eller kroppsbevegelser	18
6.3.3 Informere om situasjonen	20
7. Avslutning.....	21
8. Referanser	25

1. Innledning

Ifølge Det norske akademis ordbok så er en *interaksjon* definert som et «samspill eller utveksling av meningsinnhold (tanker, følelser osv.) mellom to eller flere personer gjennom tale, håndbevegelser, mimikk e.l.» (Interaksjon, u.å.). En tolkemediert interaksjon blir derfor et samspill mellom primærdeltakerne og tolken(e) for at samtalen skal gjennomføres på best mulig måte.

Denne litteraturgjennomgangen har som hensikt å belyse hvilke utfordringer tolkemedierte interaksjoner byr på med tanke på turtaking i fysisk tolking og skjermtolking. Den skal også belyse hvordan slike utfordringer kan løses eller omgås. En litteraturgjennomgang har som mål å vise hvilken akademisk litteratur og forskning som finnes innenfor et fagfelt.

Det er viktig å understreke at utfordringene i tolkemedierte interaksjoner ikke alltid har en klar og tydelig løsning på problemet. I mange tilfeller vil det være ting som tolken gjør som ikke direkte løser utfordringene, men omgår de.

Teksten starter innledningsvis med å redegjøre for hva turtaking er, hvor formålet er å forstå turtaking på et generelt grunnlag og spesifikt for tolkemedierte interaksjoner. Deretter kommer en redegjørelse for begrepene *reparasjoner* og *overlapping* som er to sentrale begrep i tolkemedierte interaksjoner. Videre er teksten delt opp i to deler, først med tolking i fysiske tolkemedierte interaksjoner og deretter skjermtolking. Disse to delene innehar noen av de samme underoverskriftene, som eksempelvis *turtakingsteknikker* og *hånd- eller kroppsbevegelser*, spesifisert til hvert sitt tema. Hensikten med dette er å belyse utfordringene på hvert sitt område, altså tolking ansikt-til-ansikt og over skjerm, og hvordan tolken kan løse eller omgå disse. Ved å sette disse områdene opp mot hverandre får litteraturgjennomgangen belyst hvilken faglitteratur og forskning som finnes på hvert av områdene. I tillegg får man et innblikk i hva som er likt og ulikt på de to områdene.

Til slutt kommer en avslutning som oppsummerer hovedpunktene i litteraturgjennomgangen.

På grunn av oppgavens størrelse har det blitt valgt å kun fokusere på turtaking i tegnspråklige tolkemedierte interaksjoner. Det er kun brukt faglitteratur om talespråklige tolkemedierte interaksjoner der hvor det har vært nødvendig å definere begreper eller lignende.

For å forstå hvilke utfordringer som kan oppstå i tolkemedierte interaksjoner med tanke på turtaking må en først vite hva turtaking er. I det neste punktet skal begrepet *turtaking* introduseres ved å løfte frem ulike faglitteraturer som viser ulike perspektiver på temaet.

2. Hva er turtaking?

Turtaking skjer både på talespråk og på tegnspråk. Svennevig (2018) beskriver det som en måte å fordele taletiden i en samtale. Han skriver videre at hvis man har fått denne *turen* betyr det at man har rett til å snakke og føre ordet i samtalen (Svennevig, 2018, s. 91).

Roy (2000, s. 36) som skriver om tegnspråklige tolkemedierte interaksjoner, forklarer at turtaking er et system som organiserer turen mellom talerne.

Skaaden (2018, s. 121) tar også opp temaet i sin bok og forklarer ordet *turtaking* som når samtalepartnerne veksler på hvem som snakker og lytter i en dialog. Hun skriver også at når personer med felles språk har en samtale sammen, så skifter de kontinuerlig på å ha ordet (Skaaden, 2018, s. 120). Derimot påpeker hun at dette samspillet om hvem som har turen blir annerledes når det er en tolket samtale enn hvis to som har samme språk kommuniserer sammen (Skaaden, 2018, s. 122). Videre forklarer hun at turtakingen vil endres fordi tolken må jevnlig ha ordet for å kunne tolke det som har blitt sagt (Skaaden, 2018, s. 120). Det skal nevnes at Skaaden (2018) skriver om tolkemedierte interaksjoner i talespråk og ikke i tegnspråk, men det er likevel relevant da tolkens påvirkning i samtalen er lik om den tolkede samtalen skjer på tegnspråk eller talespråk. Roy (2000, s. 70) påpeker at turtakingssystemet i en tolket samtale skjer mellom tolken og en primærdeltaker og mellom tolken og den andre primærdeltakeren.

Turtaking skjer både i fysiske tolkemedierte interaksjoner og gjennom skjerm, og litteraturgjennomgangen skal belyse hvilke utfordringer som er knyttet til det.

Det neste begrepet som skal introduseres og som er relevant i tolkemedierte interaksjoner er *reparasjoner*. Litteraturgjennomgangen tar opp faglitteratur som har fokus på reparasjoner i «vanlige» samtaler uten tolk (Svennevig, 2018) og i tolkemedierte interaksjoner (Crawley, 2016; Skedsmo, 2018).

3. Reparasjoner

I alle typer samtaler skjer det av og til reparasjoner, altså når man må gjenta en ytring, omformulere den eller forklare mer. Det kan være taleren selv som gjør dette eller de(n) andre parten(e) (Skedsmo, 2018, s. 97). Svennevig (2018, s. 85) beskriver reparasjoner som det arbeidet som må gjøres for å identifisere og rette på problemer i en samtale. I tolkemedierte interaksjoner må tolken noen ganger initiere reparasjoner på egne vegne for å forsøke å utbedre et samtaleproblem. Derfor er reparasjoner viktige for tolken å mestre og som kan hjelpe til med å løse eller omgå utfordringer som kan skje i tolkemedierte interaksjoner. I de neste avsnittene vil det tas opp forskning som er gjort på reparasjoner i tegnspråklige tolkemedierte interaksjoner.

Crawley (2016, s. 44) skriver om reparasjoner i sin doktorgradsavhandling og definerer reparasjoner som noe deltakerne i samtalen gjør for å løse et problem. Hun skriver at reparasjoner er en avledning fra det samtalen egentlig handler om. Hun påpeker at hvis utfordringen er stor nok til at samtalen stopper opp for å måtte avklare noe så vil temaet i samtalen endre seg til å handle om denne utfordringen helt til problemet er løst. På denne måten så kan man se at hvis tolken må stoppe samtalen for å reparere noe så kan tolken påvirke samtalen i stor grad. Hvis tolken selv initierer en reparasjon så må hen vise at nå opptrer hen som seg selv, og ikke som en av deltakerne i samtalen hen tolker for (Crawley, 2016, s. 45). Altså hvis tolken selv har behov for å reparere noe i samtalen så må tolken selv ta en tur for å gjøre dette.

Videre skriver Crawley (2016, s. 47) at en utfordring for tolken er at hen ikke har tilgang til noe annet enn det partene sier og derfor ikke kan reflektere og omformulere på samme måte som noen som snakker for seg selv gjør. I stedet for at personen selv kunne ha reparert det som ble sagt så må det i en tolkemediert interaksjon bli initiert av tolken.

Skedsmo (2018, s. 120) poengterer at hvis tolken kan beherske reparasjonsinitiativer på en effektiv og gjenkjennelig måte så vil tolken ta mindre plass i situasjonen. På denne måten kan vi se at reparasjonsinitiativer er viktige for tolken å mestre. En kan derfor si at reparasjoner er et verktøy som tolkene kan bruke for å løse eller omgå utfordringer som oppstår i tolkemedierte interaksjoner.

Crawley (2016) introduserer en tre-trinns-modell som heter *Stop-Account-Act* og som beskriver reparasjonsteknikkene som tolken kan bruke. Den innebærer at tolken først må stoppe (*stop*) minst en av deltakerne fra å snakke, deretter redegjøre (*account*) for avbrytelsen og til slutt handle (*act*) og fortsette tolkingen. Hennes doktorgradsavhandling undersøker hvorfor tolker trenger å initiere reparasjoner i dialoger. Det første trinnet i modellen hennes; *stop* har likheter med strategien til Roy (2000) som hun kaller *stopping a turn*. Det blir mer fokus på Roy (2000) sin forskning senere i litteraturgjennomgangen, men hovedpoenget med hennes strategi er å få stoppet en av deltakerne i samtalen på lik linje med Crawleys (2016) første trinn. Roy (2000) skriver at denne strategien kan brukes av tolken for å få stoppet en av deltakerne i samtalen på grunn av overlapping.

I neste del av teksten skal dette begrepet *overlapping* presenteres og redegjøres for. Det er et sentralt begrep i denne litteraturgjennomgangen og er relevant til både fysiske tolkemedierte interaksjoner og skjermtolking. I motsetning til reparasjoner som fremstår som en måte å løse eller omgå utfordringer på i tolkemedierte interaksjoner, så er overlapping i seg selv en utfordring.

4. Overlapping

En utfordring som kan oppstå i en tolkemediert interaksjon er overlapping. Det skal nevnes at overlapping også skjer i *vanlige* samtaler hvor deltakerne har samme språk, men i denne teksten vil det kun tas opp overlapping i tolkemedierte interaksjoner.

I følge Skaaden (2018, s. 123) er overlapping det som skjer når noen snakker i munnen på hverandre ved turskifte. Roy (2000) beskriver i sin bok hvordan tolken reager på overlapping og hvordan det påvirker samtalen. Hun skriver at det er umulig for tolken å tolke to personer som snakker samtidig, altså overlapper hverandre, uten at tolken må ta noen grep (Roy, 2000, s. 84). Hun skriver at tolken er den eneste i samtalen som forstår betydningen av overlapping. Hun nevner også at tolken kan være den første som oppdager at overlapping mellom deltakerne skjer (Roy, 2000, s. 92). Tolken må dermed bruke noen strategier for å løse eller omgå denne utfordringen. Disse strategiene kan være at tolken velger å dele ut en tur eller stoppe en eller begge deltakerne. Videre ser Roy (2000) i sin forskning at når tolken gir en av primærdeltakerne mulighet til å ta turen er dette ofte som et resultat av overlapping av partene. Som en konsekvens av at tolken gir en tur så må tolken også selv ta en tur (Roy, 2000, s. 95). Å gi en tur, eller som Roy (2000) kaller det; *offering the next turn to a speaker after overlapping talk* vil litteraturgjennomgangen gå nærmere inn på senere i teksten.

Marks (2018) skriver at når overlapp skjer i en tolkemediert interaksjon så blir tolken en deltaker i samtalen som initierer og selv tar en tur.

Overlapping er et relevant tema i denne teksten fordi det er noe som kontinuerlig skjer i samtaler og som vil skje på et eller annet tidspunkt. Når man i tillegg legger til det faktum at to eller flere med ulikt språk skal kommunisere sammen gjennom en tolk så vil overlapping være uunngåelig. Det er derfor svært viktig at tolken vet hva hen kan gjøre for å løse eller omgå denne utfordringen.

Teksten har til nå redegjort for begrepene *turtaking*, *reparasjoner* og *overlapping*. I neste del av litteraturgjennomgangen skal fysiske tolkemedierte interaksjoner stå i fokus.

5. Fysiske tolkemedierte interaksjoner

For å kunne se på forskjellene og likhetene mellom fysisk tolking og tolking over skjerm vil det først bli redegjort for tolking ansikt-til-ansikt. I denne delen skal fysiske tolkemedierte interaksjoner belyses og senere i teksten skal tolkemedierte interaksjoner over skjerm belyses. I fysiske tolkemedierte interaksjoner befinner alle deltakerne og tolken(e) seg fysisk til stede på samme sted, til forskjell fra skjermtolking hvor alle befinner seg på ulike steder.

Litteraturgjennomgangen skal nå løfte frem relevant faglitteratur som omhandler turtaking i fysiske tolkemedierte interaksjoner.

5.1 Turtaking i fysiske tolkemedierte interaksjoner

Roy (2000) introduserer tre hovedkategorier av turer i sin forskning, som deretter er delt opp i flere underkategorier. I denne teksten skal fokuset kun være på hovedkategorien *turns with overlap* og to av underkategoriene som er; *stopping a turn* og *offering the next turn to a speaker after overlapping talk*. Disse to underkategoriene forklares nærmere med eksempler under 5.2.2 *hånd- eller kroppsbevegelser* senere i teksten.

Roy (2000) ser i sin forskning at deltakerne i fysiske tolkemedierte interaksjoner selv forstår at situasjonen er annerledes enn en samtale mellom to med samme språk. På grunn av dette så vil deltakerne endre deres naturlige måte å snakke på ved å være mer forsiktig med å ta en tur. I mange tilfeller vil deltakerne også være usikre på når det er deres tur til å snakke. Allerede her ser man at tolkemedierte interaksjoner skiller seg fra interaksjoner med felles språk.

Roy (2000) skriver at for primærdeltakerne kan det kjennes ut som at de snakker direkte med hverandre i en tolkemediert interaksjon. Hun poengterer at dette ikke er tilfelle, men at de hele tiden utveksler turer med tolken. På den måten vil tolken påvirke mye av turtakingen mellom deltakerne i samtalen.

Baker (1977) tar opp at det kan være utfordrende for hørende rådgivere og døve klienter å vite når den andre er ferdig med sin tur og det passer seg å respondere og ta turen. Det er viktig å understreke at Baker (1977) ikke skriver om dette gjelder med tolk til stede eller ikke. Dette viser uansett at turtaking mellom partene kan være utfordrende og viser hvordan samtals turtaking blir påvirket av dette.

Sanheim (2003) tar i sin studie, utgangspunkt i en tolkemediert interaksjon som forgår mellom en döv mor og en hørende barnelege. Hun analyserer turene som hun finner i datamaterialet og kategoriserer de ved bruk av Roy (2000) sine turtakingskategorier. Hun velger å bruke *regular turns*, *turns with overlap* og *turns with lag*. I denne teksten blir det kun referert til det som handler om *turns with overlap*, da denne teksten ikke fokuserer på de to andre hovedkategoriene til Roy (2000).

Det vil nå bli tatt opp ulike utfordringer knyttet til turtaking i fysiske tolkemedierte interaksjoner, og eventuelle løsninger. Som nevnt i innledningen så trenger disse løsningene ikke nødvendigvis å være direkte løsninger på utfordringene, men det kan være måter å omgå utfordringene på. Dette er viktig å påpeke fordi tolkemedierte interaksjoner er komplekse situasjoner hvor det ikke nødvendigvis finnes en klar løsning på utfordringer som oppstår. Ofte er det slik at flere ting kan gjøres for å omgå utfordringene uten å nødvendigvis løse det. Noen måter å løse eller å omgå disse utfordringene på er ved bruk av turtakingsteknikker som litteraturgjennomgangen nå skal se nærmere på.

5.2 Turtakingsteknikker i fysiske tolkemedierte interaksjoner

Teknikker brukes som et fellesbegrep i denne teksten på det tolken gjør for å løse eller omgå utfordringer som kan oppstå i turtakingen i tolkemedierte interaksjoner. De ulike forfatterne som det henvises til i teksten bruker ulike begrep om det som i denne teksten er kalt for teknikker. For eksempel Roy (2000) bruker begrepet strategier om hva tolken kan gjøre hvis det skjer overlapp, mens Crawley (2016) bruker begrepet reparasjonsteknikker. Warnicke & Plejert (2012, s. 1318) definerer teknikker som handlinger som gjøres i tillegg til selve tolkingen, mens strategier defineres som handlinger som skjer i selve tolkingen.

Teknikker og strategier har samme mål, altså å lette utfordringer som kan oppstå i

tolkemedierte interaksjoner. For å gjøre det lettere for leseren blir fellesbetegnelsen teknikker heretter brukt i denne teksten.

Tolken kan bruke ulike teknikker for å løse utfordringer i turtakingen mellom primærdeltakerne. En av disse teknikkene kan være blikkbruk, som er neste tema i denne litteraturgjennomgangen.

5.2.1 Tolkens blikkbruk

Crawley (2016) fant i sin forskning at tolken kan bruke blikket sitt for å signalisere at hen ikke er mottakelig for ny informasjon. Hun så at den døve primærdeltakeren vil stoppe å produsere ytringer mens tolken ser bort og deretter starte å produsere igjen når tolken har rettet blikket tilbake. Tolken kan for eksempel se bort et øyeblikk for å prosessere informasjonen som er gitt for så å se tilbake igjen når hen er klar for å ta imot mer informasjon. I figur 1. som er hentet fra Crawley (2016) vises et utklipp fra hennes datamateriale hvor tolken retter blikket sitt opp og bort fra den døve primærdeltakeren.

Figur 1. Tolken retter blikket bort fra primærdeltakeren (Crawley, 2016, s. 152)

Tolkens blikkbruk er relevant fordi det viser hvordan tolken kan styre turtakingen ved å stoppe en av primærdeltakernes tur gjennom å bruke blikket sitt. Tolken bruker denne teknikken fordi hen må prosessere informasjonen som hen har mottatt fra den døve primærdeltakeren før det kommer mer informasjon. Denne stoppingen av turen er en teknikk tolken kan bruke for å «hente seg inn igjen» hvis det blir for mye informasjon. Dette blir en måte for tolken å løse utfordringen som oppstår i samtalen når primærdeltakeren kommer med for mye informasjon som tolken trenger litt ekstra tid på å prosessere. Det finnes andre

teknikker som tolken kan bruke, som også kan kombineres med blikkbruk.

I neste tema skal det handle om tolkens hånd- eller kroppsbevegelser, som for øvrig er den teknikken som har mest faglitteratur i denne delen av litteraturgjennomgangen.

5.2.2 Hånd- eller kroppsbevegelser

Tolken kan signalisere ved å bruke kroppen at hen har behov for informasjon fra en av primærdeltakerne. Crawley (2016, s. 153) fant i sin forskning at tolken vil lene øret mot den hørende primærdeltakeren og ansiktet mot den døve primærdeltakeren. Hun fant også ut at tolken kan kombinere kroppsbevegelser og blikkretningen. Tolken kan for eksempel lene seg mot den hørende primærdeltakeren og samtidig se bort fra den døve primærdeltakeren. Dette kan signalisere at tolken må omformulere noe som hen har hørt eller misforstått (Crawley, 2016, s. 154). Hvis tolken må omformulere noe regnes dette som en reparasjon av Crawley (2016).

Sanheim (2003) tar også opp hvordan tolken kan bruke hånd- eller kroppsbevegelser til å signalisere turtaking. Hun beskriver i sin studie hvordan tolken kan lene seg forover for å signalisere til den døve primærdeltakeren at det er mulig å ta turen.

Roy (2000) sin bok tar utgangspunkt i en tolkemediert interaksjon mellom en døv student, en hørende professor og en tolk. Hun observerer hvordan tolken tilbyr en tur til studenten ved å lene overkroppen fremover og rekke frem en hånd med håndflaten opp mot studenten. Dette skjer etter en overlapp og hun kategoriserer dette som; *offering the next turn to a speaker after overlapping talk*. Et bilde som illustrer dette er figur 6. under punkt 6.3.2 *hånd- eller kroppsbevegelser*. Denne figuren er hentet fra en tolkemediert interaksjon over skjerm, som tekstens fokus skal rettes mot senere, men håndbevegelsen er den samme som blir utført i tolkesituasjonen til Roy (2000). Tolken bruker i dette tilfelle en kombinasjon av hånd- og kroppsbevegelser som en teknikk for å signalisere til studenten at det er mulig å ta turen dersom det er ønskelig. Roy (2000) poengterer at når tolken gjør dette så må tolken selv ta en tur. Hun skriver videre at dette viser hvordan tolkens involvering i turtakingen i tolkemedierte interaksjoner er kompleks.

Sanheim (2003) tar opp hvordan tolken kan folde hendene sammen for å gi et signal om at den hørende har fullført turen sin. Som litteraturgjennomgangen senere skal belyse så er dette også noe som kan skje i tolkemedierte interaksjoner over skjerm. Et bilde som illustrer dette er figur 6. under punkt 6.3.2 *Hånd -eller kroppsbevegelser* som er hentet fra Marks (2018).

Tolken kan også styre turtakingen mellom partene ved bruk av håndbevegelser.

Crawley (2016) finner i sin studie at tolken kan gjøre dette enten ved å holde en pekefinger eller flat hånd opp mot primærdeltakeren for å signalisere «et lite øyeblikk» eller «vent litt». I figur 2. vises eksempler på disse to håndbevegelsene. Med disse håndbevegelsene kan tolken styre turtakingen ved å stoppe en av primærdeltakerne.

Figur 2. Tolkens håndbevegelser (Crawley, 2016, s. 159).

I tolkesituasjonen til Roy (2000) så skjer det ett overlapp som gjør at tolken må stoppe en av primærdeltakerne. Dette kategoriserer hun som *stopping a turn*. Tolken velger å stoppe studenten ved å holde en pekefinger opp mot studenten, som Roy (2000) sier betyr «*wait-a-minute*». Denne håndbevegelsen er lik den som vises til høyre på figur 2. ovenfor. Reaksjonen til studenten er å umiddelbart stoppe ytringen sin og legge hendene sine i fanget. Her må tolken velge hvem av primærdeltakerne som skal få turen når begge begynner å snakke samtidig. Slik påvirker tolken turtakingen i samtalen. Under 6.3.2 *Hånd- eller kroppsbevegelser* senere i teksten beskrives noen av de samme teknikkene, bare i tolkemedierte interaksjoner over skjerm.

Baker (1977) skriver kort om hvordan det er mulig å ta en tur fra en annen ved å fysisk ta tak i hendene til den som har turen og holde de nede. Denne turtakingsteknikken blir sjeldent brukt fordi den regnes som ekstrem frekk og vil være tilsvarende som å holde for munnen til noen som snakker. Hun skriver ikke om dette gjelder i tolkemedierte interaksjoner, men det er

naturlig å tro at tolker sjeldent vil bruke denne teknikken siden den regnes som svært inngripende.

Som dette temaet har belyst så er hånd- eller kroppsbevegelser avgjørende for tolker å kunne mestre. Dette er fordi disse teknikkene kan brukes som en løsning for å løse eller omgå overlapp eller som en reparasjon initiert av tolken.

Tolken kan også bruke visuelle og auditive signaler som en teknikk for å løse utfordringer i turtakingen i tolkemedierte interaksjoner. I den neste delen av litteraturgjennomgangen skal fokuset være på dette.

5.2.3 Visuelle og auditive signaler

Roy (2000) skriver at hvis tolken ønsker å stoppe en av deltakerne på grunn av overlapp så må tolken gjøre noe, verbalt eller non-verbalt, i løpet av mikrosekunder etter at overlappet har skjedd. Crawley (2016) tar opp en måte tolken effektivt kan stoppe begge deltakerne ved å begynne å snakke og tegne samtidig. På denne måten stopper tolken turen til begge partene og tar også en egen tur for seg selv. Dette er en kortsiktig løsning for å prøve å avklare et problem som har oppstått i samtalen. Når tolken kommuniserer på begge språk samtidig så forhindrer hen begge partene i å gi mer informasjon slik at tolken får mulighet til å henvende seg til en av partene for å løse problemet som er oppstått.

Tolken kan stoppe den hørende primærdeltakerens tur ved å bruke auditive signaler. I Crawleys (2016, s. 163) doktoravhandling så tar hun opp et eksempel hvor tolken stopper den hørende ved å si «unnskyld» og hvor den hørende umiddelbart stopper sine ytringer. Tolken bruker høy tone i intonasjonen i stemmen sin for å få fram at «unnskyld» menes som et spørsmål; altså «unnskyld?» (Crawley, 2016, s. 196).

Major (2014) ser i sin studie på hvordan tolker spør om avklaringer i tolkemedierte interaksjoner i helsevesenet. Hun ser at «unnskyld» fungerer som starten på en tur for tolken når hen avbryter den hørende primærdeltakeren. Hun fant ut at tolkene brukte aktivt «unnskyld» for å få en egen tur til å avklare noe som var uklart. Videre skriver hun at når tolken ønsker eller har behov for avklaring så må de selv ta en tur og dernest blir de en aktiv deltaker i samtalen (Major, 2014, s. 36).

Tekstens tema så langt har vært fysiske tolkemedierte interaksjoner og dets utfordringer og løsninger. Nå vil fokuset være tolkemedierte interaksjoner over skjerm og hvilke utfordringer og løsninger som befinner seg der. Først kommer en introduksjon som forklarer definisjonen av skjermtolking.

6. Skjermtolking

6.1 Definisjon

NAV bruker betegnelsen *skjermtolking* som en fellesbetegnelse for videotolking og bildetolking, og beskriver skjermtolking som et alternativ til oppmøtetolking. De skriver på sine hjemmesider at videotolking «benyttes ved planlagt tolking» mens bildetolking er «korte, ikke planlagte møter og samtaler» (NAV, 2022). Siden *bildetolktjenesten* kun er en tjeneste som er spesifikk for Norge så vil ikke den betegnelsen brukes her, men i stedet brukes skjermtolking som er mer universell for tjenester over hele verden. Dette blir gjort fordi litteraturgjennomgangen består av faglitteratur som omhandler tolking over skjerm fra ulike deler av verden.

Napier, McKee & Goswell (2018) beskriver hvordan man i USA skiller mellom *video remote interpreting* og *video relay interpreting*. De definerer *Video remote interpreting* som når tolken er på samme sted som en av deltakerne i samtalen mens *video relay interpreting* er når tolken og deltakerne alle befinner seg på ulike steder.

Mindess (2014) og Marks (2018) tar begge utgangspunkt i den amerikanske *Video Relay Service (VRS)* som er en tolketjeneste som ligner på den norske *bildetolktjenesten*. Warnicke & Plejert (2012) og Warnicke (2018) tar utgangspunkt i den svenske VRS som heter *Bildetelefonti*. Ifølge Warnicke & Plejert (2012) så ble denne tjenesten etablert i 2006 i Sverige. Bildetolktjenesten i Norge ble ikke opprettet før i 2008 (Norges Døveforbund, u.å.). Det er begrenset forskning på dette området og spesielt som omhandler hvordan turtakingen fungerer over skjerm i tolkemedierte interaksjoner.

I denne teksten brukes betegnelsen skjermtolking, men tar kun utgangspunkt i *korte, ikke planlagte møter og samtaler*. Napier et al. (2018) beskriver hvordan skjermtolking kan forgå med primærdeltakerne på samme fysiske sted og med kun tolken over skjerm, eller med alle på ulike steder. I denne teksten er det kun tatt utgangspunkt i skjermtolking som forgår med primærdeltakerne og tolken som alle befinner seg på ulike steder. Dette er for å fremheve kontrastene mellom den fysiske tolkingen hvor alle befinner seg på samme sted og tolkingen over skjerm hvor alle befinner seg på ulike steder. Ved å ta utgangspunkt i dette så vil man få et bedre innblikk i hvordan turtakingen fungerer i tolkemedierte interaksjoner over skjerm.

Skjermtolking består av en tolk som mottar en samtale over skjerm via et webkamera eller lignende fra døv primærdeltaker og ringer videre til en hørende primærdeltakers telefon gjennom hodetelefoner. Slik kommuniserer tolken visuelt gjennom skjerm med den døde primærdeltakeren og auditivt gjennom hodetelefonen til den hørende primærdeltakeren. Dette er illustrert i figur 3.

Figur 3. illustrasjon av skjermtolking (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1314).

Nå har litteraturgjennomgangen redegjort for hva definisjonen av tolkemedierte interaksjoner over skjerm er. Det neste punktet i litteraturgjennomgangen skal redegjøre for, med hjelp av relevant faglitteratur, hvordan turtakingen fungerer over skjerm.

6.2 Turtaking over skjerm

Sammenlignet med tolkemedierte interaksjoner ansikt-til-ansikt så er det begrenset hvor mye primærdeltakerne selv kan styre samtalen over skjerm fordi de ikke er fysisk på samme sted eller i direkte kontakt med hverandre (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1331). Tolken er den eneste i interaksjonen som har direkte kontakt med begge parter (Warnicke, 2018, s. 148). Mindess (2014) skriver at forskjellen på skjermtolking og fysisk tolking er at partene mangler visuelle signaler over skjermen. I Marks (2018) artikkel blir denne forskjellen også tatt opp og hun påpeker at på grunn av deltakernes manglende visuelle tilgang til hverandre så blir turtakingen over skjerm annerledes enn ansikt-til-ansikt. Det er dette som gjør at tolken i skjermtolking får en svært aktiv rolle i turtakingen og derfor er avhengige av verktøy som kan hjelpe til hvis det skulle oppstå utfordringer.

Noen av tolkene i datamaterialet til Mindess (2014) beskriver tolkesituasjoner hvor deltakerne i samtalen har ulike turtakingsrytmer som ikke passer sammen. Ifølge henne så er overlapping uunngåelig i tolkemedierte samtaler over skjerm. Marks (2018) skriver at tolken er den eneste som vet hvis det blir overlapp mellom partene eller som vet hvis noen prøver å ta en tur.

Som tidligere nevnt i teksten så påpekte Roy (2000) hvordan det er umulig for tolken å tolke når to personer snakker samtidig og derfor må gjøre noen grep. Hun skriver kun om fysiske tolkemedierte situasjoner, noe som er naturlig da *Video Relay Service* i USA kun var i startfasen i begynnelsen av 2000-tallet (Warnicke & Plejert, 2012). Roy (2000) tar opp hvordan tolken kan være den første som oppdager overlappingen, noe som også Marks (2018) finner i sin forskning på skjermtolking og som er nevnt i forrige avsnitt.

Det som er viktig å påpeke er at overlapping er en utfordring både i fysiske tolkemedierte interaksjoner og over skjerm. For å kunne løse eller omgå utfordringene rundt turtaking i tolkemedierte interaksjoner over skjerm så kan tolkene bruke ulike turtakingsteknikker. Disse teknikkene vil nå være fokuset i neste del av litteraturgjennomgangen.

6.3 Turtakingsteknikker over skjerm

Som nevnt tidligere så brukes begrepet teknikker i denne teksten som en fellesbetegnelse på både teknikker og strategier. Warnicke & Plejert (2012) og Warnicke (2018) bruker alle begrepet teknikker i sine tekster, mens Marks (2018) bruker begrepet strategier. Som nevnt vil begrepet teknikker bli brukt for å gjøre det lettere for leseren.

Marks (2018) tar opp i sin artikkel at det er manglende forskning på hvordan tolkene aktivt er involvert i samtalene i tolkemedierte interaksjoner over skjerm. Hun ønsker at hennes egen artikkel skal bidra til mer forskning på området. Hun ser på og analyserer hvilke turtakingsteknikker som blir brukt i tolkemedierte interaksjoner over skjerm. Hun har valgt å bruke Roy (2000) sin kategorisering av turer i sin studie, men i stedet for å se på fysiske tolkemedierte interaksjoner ser hun på turtaking i tolkemedierte interaksjoner over skjerm.

Turtakingsteknikker er teknikker som tolken kan bruke for å styre samhandlingen mellom primærdeltakerne (Warnicke & Plejert, 2012). Disse er ikke en del av selve tolkingen, men noe som tolken selv gjør for å organisere turene (Warnicke, 2018, s. 155).

Marks (2018), Warnicke & Plejert (2012) og Warnicke (2018) tar opp flere ulike turtakingsteknikker og de neste punktene i teksten skal fokusere på disse. Først skal litteraturgjennomgangen ta for seg blikk eller auditive signaler, som aktivt blir brukt i tolkemedierte interaksjoner over skjerm.

6.3.1 Blikk eller auditive signaler

Tolken kan bruke blikket for å signalisere til den døve om det er mulig å ta turen eller ikke, og på den måten regulerer samhandlingen mellom partene (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1322). Marks (2018, s. 100) skriver at blikket til tolken kan brukes for å signalisere turskifting, holde på turen til den hørende parten og nekte eller utsette den døves mulighet til å ta en tur. Det er kun den døve primærdeltakeren som får med seg blikkbruket til tolken da hen er den eneste som kan se tolken gjennom skjermen. På samme måte vil det kun være den hørende primærdeltakeren som oppfatter de auditive signalene.

Hvis det kommer en automatisk telefonsvarer kan tolken rette blikket nedover samtidig som hen tolker det som blir sagt, for å signalisere at det ikke er mulig for den døve primærdeltakeren å ta turen (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1323). Ofte så snakker slike automatiske innspilte beskjeder ganske raskt og det er i mange tilfeller ikke meningen at man skal svare før på slutten av beskjeden. Som nevnt under blikkbruk i fysiske tolkemedierte interaksjoner så tar Crawley (2016) opp hvordan tolken kan se bort for å ikke motta mer informasjon fra den døve primærdeltakeren.

Marks (2018, s. 100) skriver at tolken også kan bruke blikket for å holde på turen til den hørende primærdeltakeren ved å se bort fra skjermen, og dermed ikke gi den døve mulighet til å ta turen. Blikkbruk med tanke på å signalisere turskifte mellom partene gjør tolken ved å endre blikkretning når de ulike partene har turen. Hvis for eksempel den døve primærdeltakeren er ferdig med sin tur og tolken begynner å tolke det den hørende sier så retter tolken blikket nedover bort fra skjermen (Marks, 2018, s. 100).

Tolken kan bruke auditive signaler slik som innpust og lyder som *øøh*, *ehm* eller lignende, gjerne i kombinasjon med å redusere hastigheten på snakkingen, for å holde på turen til den døve primærdeltakeren (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1323). Marks (2018) tar også opp i sin artikkel hvordan tolken kan bruke auditive signaler for å holde på turen til den døve primærdeltakeren eller avbryte den hørende primærdeltakeren. Dette kan tolken gjøre ved å øke volumet på hens stemme hvis hørende begynner å snakke samtidig som tolken snakker (Marks, 2018, s. 97). Svennevig (2018) kaller det å snakke høyere enn den andre for å vinne kampen om turen for; *overdøvelsesstrategien*. Selv om Svennevig (2018) skriver om turtaking mellom deltakere med samme språk så viser Marks (2018) sin studie at tolken også kan velge å bruke den strategien for å styre turtakingen i tegnspråklige tolkemedierte interaksjoner.

Marks (2018) skriver at hvis overlapp skjer så kan tolken velge å gi turen tilbake til den hørende primærdeltakeren etter å ha tolket ferdig den døves ytring. Da kan tolken velge å bruke en kombinasjon av blick og auditive signaler slik som å se bort fra skjermen og gi klarsignal til den hørende om at hen kan begynne å snakke (Marks, 2018). I dette konkrete eksempelet fra Marks (2018), som vist i figur 4, så legger tolken også til tegn for å informere den døve primærdeltakeren om at tolken gir turen til den hørende primærdeltakeren. Dette kan sees på hendene til tolken i figur 4. På denne måten blir begge partene informert gjennom tolkens signaler om at det er et turbytte på gang.

Figur 4. tolken gir hørende primærdeltaker mulighet til å ta turen (Marks, 2018, s. 102).

Slik er blick eller auditive signaler et viktig verktøy for tolken å kunne ta i bruk for å løse eller omgå utfordringer som kan skje i tolkemedierte interaksjoner over skjerm. Blick og auditive signaler kan brukes som en teknikk for å signalisere til primærdeltakerne hvem som har turen eller hvem som har mulighet til å ta turen. I figur 4. så har teksten sett på blick og auditive signaler som tolken brukte for å gi en tur til den hørende primærdeltakeren. I tillegg til disse teknikkene så kan en se på bildet at tolken bruker hendene sine aktivt. Neste tema skal ta opp dette, nettopp hånd- eller kroppsbevegelser som tolken kan bruke i turtakingen i tolkemedierte interaksjoner.

6.3.2 Hånd- eller kroppsbevegelser

Tolken kan bruke ulike hånd- eller kroppsbevegelser som en teknikk for å signalisere til døv primærdeltaker om organiseringen av turtakingen over skjerm. Som med blikk så er det kun den døve primærdeltakeren som får med seg disse hånd- eller kroppsbevegelserne da hen er den eneste som kan se tolken gjennom skjermen. Dette er til forskjell fra fysiske tolkemedierte interaksjoner som ble tatt opp tidligere i teksten. Der har alle visuell tilgang på hånd- og kroppsbevegelserne fordi alle befinner seg på samme sted.

I skjermtolking kan tolken peke på mikrofonen på hodetelefonen for å signalisere til døv primærdeltaker at hørende snakker og har turen (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1319).

Marks (2018) tar også opp dette i sin studie og skriver at denne teknikken kan brukes av tolken for å holde på turen til hørende hvis døv primærdeltaker prøver å ta turen. I

kombinasjon med peket på mikrofonen kan også tolken bruke bekreftende hodenikk når hen lytter til hørende primærdeltaker for å signalisere til døv primærdeltaker at den hørende deltakeren snakker (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1319). Et bilde som illustrer dette er figur 5. hvor tolken bruker hånden til å peke på mikrofonen.

Figur 5. tolken peker på mikrofonen (Marks, 2018, s. 104).

Tolken kan bruke hånden sin til å eksempelvis stoppe den døve primærdeltakeren og avbryte turen hans. Dette kan tolken gjøre ved å veive med begge hendene mot skjermen for å oppnå kontakt eller ved å holde en flat hånd med håndflaten opp mot skjermen (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1319). Marks (2018) tar opp at den siste teknikken nevnt ovenfor kan brukes for å holde på turen til den hørende primærdeltakeren i påvente av at hen skal si noe mer, slik at hen ikke blir avbrutt av døv primærdeltaker. Crawley (2016) så i sin forskning at tolken ville bruke håndbevegelser som en teknikk for å avbryte eller stoppe turen til den døve primærdeltakeren.

Marks (2018, s. 102) ser i sin forskning på et eksempel på reparasjon som blir initiert av tolken og som dermed fører til at tolken selv må ta en tur. I dette eksempelet så begynner tolken å tolke til engelsk, men oppdager at han trenger å oppklare noe. Tolken velger å veive med begge hendene for å tilkalle oppmerksomheten til den døve primærdeltakeren. Dette fører til at den døve primærdeltakeren stopper ytringen sin og tolken får mulighet til å oppklare det som trengs. Slik kan tolke velge å løse eller omgå en utfordring som oppstår i samtalen. Det som er viktig er at tolken kan bruke denne teknikken effektivt for at samtalen kan fortsette så raskt som mulig igjen, slik som nevnt av Skedsmo (2018) under punkt 3. *reparasjoner* tidligere i teksten.

Tolken kan velge å gi en tur til den døve primærdeltaker ved å strekke ut en eller begge hendene mot skjermen med håndflatene opp (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1321). Marks (2018, s. 103) nevner at dette kan gjøres i kombinasjon med å folde begge hendene sammen etterpå for å signalisere at døv primærdeltaker kan ta turen hvis ønskelig. Som nevnt tidligere i teksten så tar Sanheim (2003) opp denne teknikken i fysiske tolkemedierte interaksjoner. Både Sanheim (2003) og Marks (2018) er enige om at tolkens folding av hender signaliserer at den hørende primærdeltakeren er ferdig med å snakke, ovenfor den døve primærdeltakeren. Deretter blir det den døve primærdeltakerens ansvar å ta turen hvis det er ønskelig. Som nevnt tidligere i teksten av Roy (2000) så brukes også denne teknikken i fysiske tolkede interaksjoner. Der rekker tolken frem en hånd med håndflaten opp mot studenten, slik som på det venstre bilde under.

Figur 6. tolken gir døv primærdeltaker mulighet til å ta turen (Marks, 2018, s. 103).

En annen teknikk som tolken kan bruke for å gjøre turtakingen lettere er å informere om situasjonen. Med dette menes det at tolken kan ta ansvar for å informere primærdeltakere om

hva som skjer i situasjonen som den andre primærdeltakeren ikke har tilgang til. For eksempel hvis det er en pause i turtakingen og dette skyldes at en av primærdeltakerne skriver. Da kan tolken ta beslutningen om å informere om dette, slik at turtaking får en klarere ramme og primærdeltakerne kan forholde seg til denne. Dette vil være fokus i det siste punktet under tolkemedierte interaksjoner over skjerm.

6.3.3 Informere om situasjonen

I en tolkemediert interaksjon over skjerm så har ikke deltakerne tilgang til de samme kontekstualiseringssignalene som de ville ha hatt i fysiske tolkemedierte interaksjoner. En måte for tolkene å kompensere for disse på er å informere partene om hva som skjer i situasjonen (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1323). Å informere om situasjonen kan gjøres til begge partene og kan brukes som en teknikk for å organisere turene i samhandlingen (Warnicke, 2018, s. 150). I følge Mindess (2014, s. 248) så vet erfarne skjermtolker nytten av å bruke denne teknikken for å forklare eksempelvis en stillhet som plutselig oppstår i samtalen. Det er naturlig å tenke at denne teknikken ikke er nødvendig i fysiske tolkemedierte interaksjoner fordi alle partene kan se hverandre.

For eksempel så kan den døvde primærdeltakeren ta opp telefonen for å sjekke kalenderen sin og det blir ikke sagt noe eksplisitt på tegnspråk slik at den hørende deltakeren hører bare stillhet. Da kan tolken på eget initiativ informere om situasjonen og si for eksempel; «la meg sjekke kalenderen, et lite øyeblikk». På denne måten så forstår den hørende hvorfor det er stillhet og skjønner samtidig at det ikke er rom for å ta turen.

På samme måte kan tolken informere om situasjonen til den døvde primærdeltakeren. For eksempel hvis den hørende parten skal sjekke på PC-en om legen har noen ledige timer så kan tolken informere den døvde parten om dette ved å vise at hen skriver på PC-en. Denne teknikken hjelper til å redusere risikoen for at noen av partene tar en tur og begynner en ytring når det ikke passer seg (Warnicke & Plejert, 2012, s. 1323).

7. Avslutning

Denne litteraturgjennomgangen hadde som hensikt å belyse hvilke utfordringer tolkemedierte interaksjoner byr på med tanke på turtaking i fysisk tolking og skjermtolking. Den skal også ha belyst hvordan slike utfordringer kunne løses eller omgås. Litteraturgjennomgangen skal ha løftet frem relevant faglitteratur og forskning som var mulig å oppdrive på dette fagfeltet. Som nevnt i innledningen så vil det ikke alltid være en klar og tydelig løsning på utfordringer som kan oppstå i tolkemedierte interaksjoner, men heller en måte for tolken å omgå utfordringen(e) på.

Litteraturgjennomgangen begynte med å introdusere begrepet turtaking og redegjorde for ulike faglitteratur som var relevant til temaet. Deretter ble begrepet reparasjoner presentert og forklart med bruk av faglitteratur fra Crawley (2016), Roy (2000), Skedsmo (2018) og Svennevig (2018). Reparasjoner ble presentert som en løsning eller en måte å omgå utfordringer på som kan oppstå i en tolkemediert interaksjon. Crawleys (2016) tre-trinnsmodell ble presentert som en reparasjonsteknikk som tolken kan bruke, og det trekkes likheter mellom hennes modell og Roy (2000) sin strategi; *stopping a turn*. Det poengteres av Skedsmo (2018) hvor viktig det er for tolker å mestre reparasjoner for å kunne ta minst mulig plass i tolkesituasjonen.

Etterpå ble begrepet overlapping introdusert med hjelp av faglitteratur fra Marks (2018), Roy (2000) og Skaaden (2018) som alle tar opp overlapping i tolkemedierte interaksjoner. I motsetning til reparasjoner som ble presentert som en måte å løse eller omgå utfordringer på, så ble overlapping beskrevet som en utfordring i tolkemedierte interaksjoner. Dette er fordi overlapping fører til en situasjon hvor tolken må forholde seg til at to, eller flere, snakker samtidig. Som litteraturgjennomgangen påpekte gjennom Roy (2000), så er det umulig for tolken å tolke to personer som snakker samtidig. Dette fører til at tolken må kunne noen teknikker for å løse eller omgå denne utfordringen.

Etter at litteraturgjennomgangen hadde redegjort for begrepene turtaking, reparasjoner og overlapping ble søkelyset satt mot fysiske tolkemedierte interaksjoner. Her blir det kort forklart hvordan turtakingen i en tolkemediert interaksjon er ulik sammenlignet med turtaking i samtaler med felles språk. Noen av forfatterne blir introdusert og det blir forklart hva som er relevant fra de ulike faglitteraturene deres og dermed skal være i fokus.

Under *turtakingsteknikker i fysiske tolkemedierte interaksjoner* blir det forklart hvordan teknikker blir brukt som et fellesbegrep i denne litteraturgjennomgangen for å gjøre det lette

for leseren. Deretter blir de ulike teknikkene tatt opp; *tolkens blikkbruk, hånd- eller kroppsbevegelser* og til slutt *visuelle og auditive signaler*.

Under *tolkens blikkbruk* blir Crawleys (2016) doktorgradsavhandling satt i fokus og et bilde fra hennes datamaterialet er tatt med for å vise et konkret eksempel på tolkens blikkretning. Crawley (2016) fant i sin forskning at tolken bruker blikket for å signalisere til den døde primærdeltakeren at hen ikke er mottakelig for ny informasjon. På denne måten vil tolkens blikkbruk være en løsning eller en måte å omgå denne utfordringen på. Det blir poengtert at blikk også kan brukes sammen med andre teknikker, slik som for eksempel hånd- eller kroppsbevegelser som neste tema handlet om.

Hånd- eller kroppsbevegelser som en teknikk i fysiske tolkemedierte interaksjoner hadde mye faglitteratur som var relevant på dette fagområdet (Crawley, 2016; Roy, 2000; Sanheim, 2003). Både Roy (2000) og Sanheim (2003) hadde gjort funn i sine datamaterialer på at tolken brukte overkroppen som en teknikk for å signalisere at det var mulig å ta turen. Crawley (2016) og Roy (2000) fant begge at tolken kunne bruke to ulike håndbevegelser, en med flat hånd og en med strak pekefinger, for å stoppe turen til en av primærdeltakerne i den tolkemedierte interaksjonen. Begge disse håndbevegelserne ble vist som eksempler i figur 2. for å gjøre det lettere for leseren å forstå hvordan de ser ut. Et kort avsnitt om Sanheim (2003) ble tatt med hvor hun tar opp tolkens folding av hendene som en teknikk. Det blir også trukket likheter mellom hennes funn og Marks (2018) lignende funn i skjermtolking.

De siste turtakingsteknikkene i fysiske tolkemedierte interaksjoner er *visuelle og auditive signaler*. Her har Crawleys (2016) forskning funnet at tolken kan kombinere begge disse signalene med å snakke og tegne samtidig, for å få stoppet begge primærdeltakerne. Roy (2000) nevner at hvis overlapp skjer så må tolken gjøre noe verbalt eller non-verbalt, men skriver ikke om noen konkrete tilfeller hvor disse to blir brukt sammen, slik som Crawley (2016). Tolkens bruk av «unnskyld» er sentralt i dette temaet og både Crawley (2016) og Major (2014) har funn av denne teknikken i deres datamateriale. De oppdager at denne teknikken blir brukt for å avbryte en av deltakerne, ofte fordi at tolken må reparere noe.

Etter at litteraturgjennomgangen hadde fokuset på fysiske tolkemedierte interaksjoner og dets utfordringer og løsninger, så ble skjermtolking introdusert. Først ble skjermtolking definert og redegjort for siden det er et vidt begrep som rommer mye. Det ble poengtert at litteraturgjennomgangen består av faglitteratur som omhandler tolking over skjerm fra ulike deler av verden, og at det derfor er valgt å bruke begrepet *skjermtolking* som en

fellesbetegnelse. Deretter ble det redegjort for hvordan turtaking fungerer over skjerm. For å få frem dette ble turtakingen sammenlignet med turtakingen i fysiske tolkemedierte interaksjoner (Marks, 2018; Mindess, 2014; Warnicke & Plejert, 2012).

Litteraturgjennomgangen redegjør deretter for turtakingsteknikker over skjerm (Marks, 2018; Warnicke & Plejert, 2012; Warnicke 2018).

De første teknikkene som blir tatt opp under skjermtolking er *blikk eller auditive signaler*. Der finner Marks (2018) og Warnicke & Plejert (2012) ut at tolken kan bruke blikket for å signalisere om turtaking i tolkemedierte interaksjoner. De ser også på auditive signaler og finner begge like resultater i at tolken kan stoppe den hørende primærdeltakeren ved å bruke disse. Svennevigs (2018) begrep; *overdøvelsesstrategien* blir trukket frem og det blir vist til likheter mellom den og funn fra Marks (2018) sin studie. Litteraturgjennomgangen viser også et konkret eksempel fra Marks (2018) hvor både blikk og auditive signaler blir brukt sammen som en teknikk for å gi den hørende primærdeltakeren mulighet til å ta turen.

De andre teknikkene som blir gjennomgått i litteraturgjennomgangen er *hånd- eller kroppsbevegelser*. Her ble det i hovedsak faglitteraturen til Marks (2018) og Warnicke & Plejert (2012) som ble brukt. De finner ut at tolken kan peke på mikrofonen sin for å signalisere at den hørende har turen og dermed forhindre den døve i å ta turen for å unngå overlapping mellom partene. De finner også ut at tolken kan bruke hendene som en teknikk til å avbryte den døve primærdeltakeren hvis tolken må reparere noe, ved å veive med begge hendene foran skjermen eller holde en flat hånd opp mot skjermen. Den teknikken kan også brukes hvis det er nødvendig for tolken å stoppe den døve primærdeltakeren for å reparere noe (Marks, 2018).

Hendene til tolken kan også brukes som en teknikk for å gi en tur ved å strekke ut en eller begge hendene mot skjermen med håndflatene opp (Marks, 2018; Warnicke & Plejert, 2012). Roy (2000) sitt eksempel trekkes inn her for å vise at denne teknikken også brukes i fysiske tolkemedierte interaksjoner. Marks (2018) skriver at denne teknikken kan også gjøres i kombinasjon med å folde begge hendene sammen som blir vist i figur 6. Det trekkes likheter mellom denne teknikken og Sanheim (2003) som har funnet ut at denne teknikken også gjøres i fysiske tolkemedierte interaksjoner.

Den siste teknikken i skjermtolking som er tatt med i denne litteraturgjennomgangen er å *informere om situasjonen*. Denne teknikken ble funnet i datamaterialet til Mindess (2014) og Warnicke & Plejert (2012). Den kan brukes av tolken for å løse eller omgå utfordringer i turtakingen fordi ingen av primærdeltakerne ser hverandre, slik som i fysiske tolkemedierte interaksjoner. Denne teknikken gjør det lettere for tolken å unngå overlapping eller at en av deltakerne tar en tur når det ikke er rom for det.

Gjennom å introdusere begrepene turtaking, reparasjoner og overlapping, og sette fysiske tolkemedierte interaksjoner og skjermtolking opp mot hverandre har denne litteraturgjennomgangen klart å belyse hvilke utfordringer tolkemedierte interaksjoner byr på med tanke på turtaking i fysisk tolking og skjermtolking. Den har også klart å belyse hvordan tolken kan løse eller omgå disse utfordringene.

8. Referanser

Baker, C. (1977). Regulators and turn-taking in American Sign Language discourse. I L. A. Friedman (Red.), *On the Other Hand: New Perspectives on American Sign Language* (s. 215-236). Academic Press.

Crawley, V. L. (2016). *Achieving understanding via interpreter participation in Sign Language / English Map Task dialogues: an analysis of repair sequences involving ambiguity and underspecificity in signed and spoken modes* [Doktorgradsavhandling, The University of Leeds]. ResearchGate.
https://www.researchgate.net/publication/323612533_Achieving_Understanding_via_Interpreter_Participation_in_Sign_Language_English_Map_Task_Dialogues_an_analysis_of_repair_sequences_involving_ambiguity_and_underspecificity_in_signed_and_spoken_modes

Interaksjon. (u.å.). I *Det Norske Akademis ordbok*. <https://naob.no/ordbok/interaksjon>

Marks, A. (2018). Hold the phone!: Turn management strategies and techniques in Video Relay Service interpreted interaction. *Translation and Interpreting Studies*, 13(1), 87-109. <https://doi.org/10.1075/tis.00006.mar>

Mindess, A. (2014). Interpreting in a Virtual World. I *Reading between the signs: intercultural communication for sign language interpreters* (3rd. utg., s. 241-254). Intercultural Press.

Napier, J., McKee, R. L. & Goswell, D. (2018). *Sign Language Interpreting: theory and practice* (3rd. utg.). The Federation Press.

NAV. (2022, 02. februar). *Skjermtolk*.
<https://www.nav.no/no/person/hjelpemidler/hjelpemidler-og-tilrettelegging/tolketjenesten/skjermtolk>

Norges Døveforbund. (u.å.). *Hjelpemidler og produkter*.
<https://www.doveforbundet.no/ndf/interessepolitisk-arbeid/hjelpemidler-og-produkter>

Roy, C. B. (2000). *Interpreting as a discourse process*. Oxford University Press.

Sanheim, L. M. (2003). Turn Exchange in an Interpreted Medical Encounter. I M. Metzger, S. Collins, V. Dively & R. Shaw (Red.), *From topic boundaries to omission*. Gallaudet University Press.

Skaaden, H. (2018). *Den topartiske tolken: lærebok i tolking*. Universitetsforlaget.

Svennevig, J. (2018). *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. (2. utg.). Cappelen Damm AS.

Warnicke, C. (2018). Förmedlade samtal via bildetelefoni. I H. Haualand, A.-L. Nilsson & E. Raanes (Red.), *Tolking: Språkarbeid og profesjonsutøvelse* (s. 143-158). Gyldendal.

Warnicke, C. & Plejert, C. (2012). Turn-organisation in mediated phone interaction using Video Relay Service (VRS). *Journal of pragmatics*, 44(10), 1313-1334.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2012.06.004>

